

Poziția Regiunii Centru privind implementarea politicii de coeziune și a Cadrului Financiar Multianual aferent perioadei 2028-2034

Propunerea de Regulament al Parlamentului și al Consiliului de instituire a Fondului European de coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și rural, pescuit și marin, prosperitate și securitate pentru perioada de programare 2028-2034, publicat în luna iulie 2025, aduce modificări structural majore față de perioada de programare 2021-2027, **punând accent pe flexibilitate, simplificare și unificarea instrumentelor de finanțare.**

Astfel, prin această propunere se marchează o schimbare fundamentală de paradigmă în arhitectura fondurilor europene, prin unificarea fondurilor de coeziune, cu fondurile pentru agricultură și afaceri maritime/pescuit într-un singur instrument major – Planul de Parteneriat Național și Regional (PPNR). Această unificare conduce la existența unui singur PPNR la nivelul fiecărui stat membru, fapt care impune o regândire a întregii structuri de guvernare la nivel național.

Deși prin unificarea fondurilor într-un singur instrument se urmărește reducerea birocrăției prin simplificarea și uniformizarea regulilor la nivel național, trebuie avut în vedere faptul că politica de coeziune va fi mai puțin rigidă în domeniul tematicilor, permițând regiunilor să își ajusteze intervențiile la nevoile locale specifice.

Planurile de Parteneriat Naționale și Regionale trebuie să:

- fie în conformitate cu obiectivele generale și specifice ale Fondului Unic și să detalieze modul în care contribuie la **toate** obiectivele Fondului, ținând cont de provocările specifice naționale, regionale și teritoriale
- includă o explicație privind modul în care contribuie la abordarea provocărilor relevante identificate, inclusiv în contextul Semestrului European și al altor documente relevante legate de obiectivele susținute de Fond, precum și modul în care contribuie la Piața Internă
- fie coerente cu planurile fiscale structurale naționale pe termen mediu, planurile naționale de restaurare a naturii, planurile naționale pentru energie și climă și cu foile de parcurs strategice naționale pentru Deceniul Digital
- includă **reforme, investiții și alte intervenții** cu dimensiune transfrontalieră, transnațională sau multinațională, precum și proiecte transfrontaliere și multinaționale
- concentreze resursele financiare pentru **reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale**, în special în regiunile mai puțin dezvoltate
- sprijine reînnoirea generațională, măsurile sociale și producția prosperă în domeniul pescuitului și acvaculturii
- contribuie în mod adecvat la anumite obiective specifice (ex. locuințe sociale accesibile)
- conțină **un model centrat pe performanță** – integrarea lecțiilor desprinse din implementarea MRR în vederea asigurării unei orientări clare către rezultate și încurajării unor reforme realiste și relevante pentru atingerea obiectivelor de coeziune

Comisia propune un sistem de alocare a fondurilor către statele membre care să fie simplu și transparent.

Astfel, **României îi revine în perioada 2028-2034 o alocare totală de 60,2 miliarde euro** din care: alocarea generală este de 54,6 miliarde euro (din care PAC 16,56 miliarde euro), pentru FAMI este 1 miliard euro și pentru Fondul Social de Climă – 4,6 miliarde euro. Din alocarea totală pentru România, **27,04 miliarde euro trebuie să fie rezervați pentru regiunile mai puțin dezvoltate.**

De asemenea, PPNR trebuie să contribuie cu minim 43% din alocare la obiectivele de climă și ca și condiționalitate socială, minim 14% din anvelopa Planului (fără alocarea PAC și FSC) va trebui să fie utilizată pentru atingerea obiectivelor sociale ale UE.

Deși prin noua propunere se unifică într-un singur Plan de Parteneriat Național și Regional toate instrumentele financiare, **propunerile de Regulamente oferă instrumentele necesare pentru procesul de descentralizare a implementării fondurilor:**

- ✓ art. 21 alin. (2) stipulează că PPNR include nu doar capitole naționale, ci și capitole regionale și teritoriale
- ✓ art. 49 permite statelor membre să identifice una sau mai multe autorități de management naționale și regionale pentru Plan. De asemenea prin acest articol se menționează ca în cazul în care implementarea este asigurată de autorități implicate în implementarea fondurilor în perioada 2021-2027, pe baza auditurilor disponibile, noul sistem de implementare poate fi recunoscut mai ușor
- ✓ art. 50 lt. (g) mandatează autoritatea de coordonare națională să asigure fluxurile financiare către autoritățile de management regionale, garantând că acestea primesc sumele datorate pe baza progresului realizat
- ✓ considerentul 11 al Regulamentului subliniază necesitatea unei guvernante puternice pe mai multe niveluri,
- ✓ art. 54 permite și încurajează înființarea de comitete de monitorizare distincte pentru fiecare capitol regional, ceea ce asigură faptul ca deciziile privind selecția proiectelor și modificarea strategiilor locale rămân la nivelul partenerilor regionali
- ✓ conform noului cadru de reglementare, obiectivele sociale nu sunt tratate izolat ci ca parte integrată a pilonului privind sprijinirea cetățenilor, iar dezvoltarea rurală ca parte a dezvoltării teritoriale integrate care să includă atât zonele urbane, cât și zonele rurale.

Cadrul legislativ național actual, definit prin Legea 315/2004, OUG nr. 122/2020 și OUG 133/2021, stabilește un model descentralizat de gestionare a fondurilor europene pentru perioada de programare 2021-2027, transferând competențe decizionale de la nivel central la nivel regional.

Fundamentul acestui sistem este Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România care stabilește rolul regiunilor de dezvoltare și al structurilor regionale în reducerea disparităților și promovarea dezvoltării teritoriale echilibrate, în concordanță cu obiectivele de coeziune economică și socială ale României, precum și ale Uniunii Europene în domeniul politicilor de dezvoltare regională. Acest act normativ statuează rolul Agențiilor pentru Dezvoltare Regională în implementarea politicilor de dezvoltare regională, în calitatea lor de organisme neguvernamentale de utilitate publică, care exercită prerogative de putere publică în condițiile legii.

Ulterior, cadrul instituțional a fost consolidat prin OUG nr. 122/2020 prin care a fost creat cadrul instituțional necesar pentru a se asigura utilizarea eficientă a fondurilor destinate dezvoltării regionale, cu impact major asupra dezvoltării comunităților locale. Prin acest act normativ s-a continuat procesul de descentralizare, conferindu-se Agențiilor pentru Dezvoltare Regională rolul de autorități de management pentru programele regionale 2021-2027 și statuându-se faptul că, începând cu perioada de programare 2021 - 2027 fondurile externe nerambursabile pentru dezvoltarea regională a României se organizează și se alocă prin cele opt programe regionale. Totodată, s-a prevăzut posibilitatea de implicare a Agențiilor pentru Dezvoltare Regională, în calitate de organisme intermediare în cadrul Programului Sănătate și în cadrul Programului Operațional Tranziție Justă.

Procesul de descentralizare este completat din punct de vedere financiar de OUG nr. 133/2021, care operaționalizează acest transfer de competențe, autorizând ADR-urile să gestioneze direct bugetele programelor regionale.

Agențiile pentru Dezvoltare Regională au fost implicate în gestionarea fondurilor europene încă din perioada de preaderare a României la Uniunea Europeană. Începând cu anul 2007, acestea au exercitat /exercită în continuare rolul de organisme intermediare în toate perioadele de programare: 2007-2013 (OI pentru POR și POSCCE), 2014-

2020 (OI pentru POR), 2021-2027 (OI pentru PTJ și PS) și, în prezent exercită și rolul de autorități de management pentru programele regionale 2021-2027.

Agențiile pentru Dezvoltare Regională au parcurs, în perioada 2021-2027, un proces de transformare instituțională fără precedent în istoria administrației publice românești: de la organisme intermediare la Autorități de Management acreditate, cu sisteme proprii de management și control validate de Autoritatea de Audit și de serviciile Comisiei Europene. Această acreditare nu este o formalitate – ea certifică existența unor structuri operaționale complete: departamente de evaluare și selecție, echipe de verificare tehnică și financiară, sisteme informatice de monitorizare, proceduri antifraudă și mecanisme de recuperare a debitelor.

Descentralizarea a avut un impact pozitiv semnificativ asupra capacității programelor regionale de a se adapta la nevoile regiunilor, în special la nivel operațional și în relația cu beneficiarii. Decizia la nivel regional a permis calibrarea apelurilor și procedurilor la realitățile locale.

Faptul că Autoritatea de Management face parte din ADR a permis valorificarea unor multiple sinergii, inclusiv: credibilitatea ADR izvorâtă din buna reputație de principal finanțator al dezvoltării regionale în regiune preluată de AM, eficiență instituțională prin transferul de competențe sau folosirea partajată a acestora în procese comune (analiza nevoilor regionale, feedback-ul actorilor regionali, echipe mixte în procesele de planificare și programare). Efectele acestor sinergii se regăsesc în adaptarea programului la specificul nevoilor regionale, acces rapid la feedback-ul actorilor regionali, coerență mai mare cu alte programe de finanțare în regiune pentru care ADR îndeplinește rol de OI.

Descentralizarea a întărit capacitatea operațională a ADR și a contribuit la o apropiere funcțională de beneficiari, cu efecte pozitive asupra consolidării capacității acestora de accesare a fondurilor și implementare a proiectelor finanțate prin programele regionale.

În aceste condiții, dacă centralizarea planificării strategice se va realiza la nivel național, pentru o implementare eficientă și adaptată la specificul fiecărei regiuni și pentru a se asigura relevanța teritorială a intervențiilor, **este esențială menținerea și consolidarea procesului de descentralizare inițiat în perioadele anterioare și în actuala perioadă de programare.**

Astfel, în contextul dezbaterilor privind arhitectura viitorului cadru financiar multianual al Uniunii Europene pentru perioada 2028-2034 și al definirii mecanismelor de implementare la nivel național, credem că **exprimarea unei poziții ferme din partea Regiunii Centru în favoarea consolidării și aprofundării procesului de descentralizare a gestionării fondurilor europene la nivel regional** ar putea conduce la dezvoltarea echilibrată și adaptată nevoilor regionale a Regiunii Centru.

În acest sens, **anexat este inclusă o propunere de scrisoare din partea CDR Centru adresată Guvernului României care să prezinte poziția Regiunii Centru în ce privește continuarea procesului de descentralizare a implementării fondurilor europene în perioada de programare 2028-2034.**

DIRECTOR GENERAL,
SIMION CREȚU

